

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА КЛІНІЧНОЇ ФАРМАЦІЇ, ФАРМАКОТЕРАПІЇ І
УПРАВЛІННЯ І ЕКОНОМІКИ ФАРМАЦІЇ
ФАКУЛЬТЕТУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

ЗБІРНИК ЛЕКЦІЙ
(У ВИГЛЯДІ СЛАЙДІВ)
ДЛЯ МАГІСТРАНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 8.12020101
«ФАРМАЦІЯ»

Запоріжжя 2016

УДК: 378.01(042)
ББК: 74.58я7
З-34

Автори:

Зарічна Т.П., Райкова Т.С.

За редакцією д.мед.н., професора Білая І.М.

Рецензенти:

д. фарм. н., професор Книш Е. Г.
д. фарм. н., професор Доля В.С.

З-34 Педагогіка вищої школи.: збірник лекцій для магістрантів зі спеціальності 8.12020101 «Фармація»/ Т. П. Зарічна, Т. С. Райкова – Запоріжжя: ЗДМУ, 2016. – 88 с.

Збірник лекцій містить конспекти лекцій у вигляді слайдів з «Педагогіки вищої школи» для магістрантів спеціальності 8.12020101 «Фармація»

Для магістрантів зі спеціальності 8.12020101 «Фармація»

Навчальний посібник розглянуто і затверджено:
на методичному засіданні кафедри клінічної фармації, фармакотерапії та управління і економіки фармації ФПО ЗДМУ
(протокол №14 від «25» лютого 2016 р.),
на цикловій методичній комісії з фармацевтичних дисциплін
ЗДМУ (протокол № 8 від «15» квітня 2016 р.).
на Центральній методичній Раді ЗДМУ (протокол №5 від
«2» червня 2016р.)

УДК: 378.01(042)
ББК: 74.58я7
З-34

© Зарічна Т.П., Райкова Т. С. 2016
© Запорізький державний медичний університет, 2016

ЗМІСТ

1.	Предмет, задачі, основні категорії педагогіки вищої школи. Вища школа як педагогічна система	4
2.	Викладач вищого навчального закладу як організатор навчально-виховного процесу. Педагогічна культура викладача вищого навчального закладу	23
3.	Основні напрями діяльності викладача вищого навчального закладу	38
4.	Студент, як об'єкт- суб'єкт педагогічної діяльності	48
5.	Організація навчального процесу у вищому навчальному закладі	59
6.	Сучасні технології в освіті	74

Лекція на тему: “Предмет, задачі, основні категорії педагогіки вищої школи. Вища школа як педагогічна система “

Лектор: доц. Зарічна Т. П.

План

1. Предмет педагогіки вищої школи.
2. Основні функції та завдання педагогіки вищої школи.
3. Характеристики основних категорій педагогіки вищої школи.
4. Вища школа як педагогічна система.

Сучасна педагогіка – це комплекс теоретичних і прикладних наук про навчання, виховання і освіту як соціально організовані і цілеспрямовані процеси, а також про шляхи удосконалення цих процесів.

Педагогіка вищої школи є однією з галузей педагогіки, науки про виховання, навчання і освіту молоді і дорослих.

Об'єктом дослідження педагогіки вищої школи є **педагогічна система вищої освіти**.

Системою прийнято називати функціональну структуру, діяльність якої підпорядкована певній меті. Фахівці, які включені до спільного виду діяльності, теж утворюють систему, в якій ця діяльність здійснюється.

Отже, навчальні заклади і включені в спеціальну навчально-виховну діяльність спеціалісти утворюють педагогічну систему.

Вся сукупність навчально-виховних і культурно-освітніх навчальних закладів складає систему освіти, котра вміщує великі педагогічні системи: систему вищої освіти, систему середньої спеціальної освіти, систему загальної середньої освіти та ін.

Отже, **об'єктом дослідження педагогіки** є система освіти і педагогічні процеси у ВПС.

Об'єктом педагогіки вищої школи є система вищої освіти (ВПС) і педагогічні процеси в ній.

Педагогічні системи різняться між собою за педагогічною метою, змістом навчання, контингентом вихованців, кваліфікацією педагогів, формами, способами керівництва процесами діяльності вихованців, результатами.

Проте всі системи реалізують єдину мету, яка визначена державою, суспільством.

Н.В. Кузьміна так окреслює предмет педагогіки вищої школи:

“Предметом вузівської педагогіки є визначення закономірностей управління такою педагогічною системою, мета якої – підготовка спеціалістів, здатних, виходячи з громадянських позицій, вирішувати виробничі чи наукові завдання і відповідати за їх вирішення.”

Педагогіка вищої школи – це наука про закономірності навчання і виховання студентів, а також їх наукову і професійну підготовку як спеціалістів відповідно до вимог держави.

Предмет науки завжди конкретизується в її меті і завданнях.

Метою цієї науки є дослідження закономірностей розвитку, виховання і навчання студентів і розробка на цій основі шляхів удосконалення процесу підготовки кваліфікованого спеціаліста.

Завдання педагогіки вищої школи:

- аналіз соціально-історичних характеристик системи вищої освіти;
 - аналіз змісту, форм і методів навчання, розвитку і виховання студентів у вищому навчальному закладі;
 - аналіз методів контролю і оцінки успішності студентів на основі системного підходу;
- розробка нових технологій навчання і виховання у вищому навчальному закладі;
 - розкриття педагогічних закономірностей формування студентів як майбутніх фахівців.

Педагогіка вищої школи виконує такі функції:

- аналітичну (теоретичне вивчення, опис, аналіз педагогічних явищ і процесів, причинно-наслідкових зв'язків; аналіз, узагальнення та інтерпретація і оцінка педагогічного досвіду);
- прогностичну (забезпечення наукового обґрунтування цілей, планування педагогічного процесу, ефективного керівництва освітньою політикою);
- проективно-конструктивну (розробка нових технологій та втілення результатів досліджень).

Педагогіка вищої школи є наукою і мистецтвом.
Як наука педагогіка вищої школи має свій об'єкт, предмет, методи дослідження та перспективи розвитку.

Вона розкриває:

- ★ сутність виховання студентів як педагогічного процесу;
- ★ його закони і закономірності;
- ★ умови, за яких ці закони повніше проявляються;
- ★ умови і способи прогнозування педагогічного процесу;
- ★ структуру і механізм взаємодії елементів педагогічної системи.

Як мистецтво педагогіка вищої школи вимагає творчого натхнення і захопленості цією наукою від кожного викладача і творчого застосування теорії у практиці.

Педагогіка вищої школи є теоретичною і прикладною наукою.

Як теоретична наука вона відображає причинно-наслідкові відношення і зв'язки у вихованні, навчанні і науковій підготовці майбутніх спеціалістів. Така теорія являє собою систему ідей, що слугують обґрунтуванням і керівництвом до дії.

А також показує раціональні шляхи, спрямовує роботу вищої школи у бік бажаної мети, виявляє таку систему дій, яка найкращим чином задовольняла і відповідає поставленим цілям.

Методологічні категорії:

педагогічна теорія,
педагогічна концепція,
педагогічна ідея,
педагогічна закономірність,
педагогічний принцип.

Педагогічна теорія – система науково-педагогічних знань, яка описує і пояснює елементи реальної педагогічної діяльності у вищому навчальному закладі.

Складовими елементами педагогічної теорії є *педагогічні ідеї, педагогічні поняття, педагогічні концепції, педагогічні закономірності і педагогічні принципи.*

Теорія узагальнює їх в окремих явищах.

На основі теорії будується методика навчально-виховної роботи у вищому навчальному закладі.

Педагогічна концепція – система критичних поглядів на реальну вузівську дійсність і відповідного пошуку та пропозиції нових конструктивних ідей.

Педагогічна концепція завжди повинна підкріплюватись дослідженнями та емпіричними даними.

Так, концепція гуманізації і гуманітаризації спирається на соціологічні дослідження серед студентів та емпіричні міркування й пропозиції викладачів.

Педагогічна ідея – це новий напрям думки, твердження або розгорнута модель, що відображає ті чи інші стосунки або зв'язки у вузівській дійсності.

Набуваючи самостійного характеру, ідеї можуть поєднуватись у концепції, частково слугуючи поповненням теорії.

Наприклад, ідея посилення самостійності у навчальній праці студентів, об'єднуючись з іншими законами вузівської дійсності з урахуванням самостійності студентів, набула концептуального характеру.

Автори В.М. Галузинський, М.Б. Євтух виділяють такі закономірності:

- процес формування особистості студента (у процесі його навчання, виховання і розвитку) є єдиним і взаємозумовленим;
- виховання, навчання і освіта студента, його переростання у спеціаліста є так само історично зумовленим соціальним процесом;
- загальній і специфічній характер виховання студента (в широкому розумінні цього слова) є також єдиним і взаємозумовленим. Чим повніше ця єдність, тим вищим постає результат виховання;
- професійно-педагогічна діяльність викладача і навчальна діяльність студента є також взаємозумовленими і взаємозалежними;
- формування особистості студента відбувається в структурі внутрішньоколективних стосунків.

До основних закономірностей можна віднести й такі:

- чим педагогічно доцільніше побудований навчально-виховний процес у вищому навчальному закладі, тим сильнішим є його вплив на особистість майбутнього спеціаліста;

- чим повніше враховуються мотиви, внутрішні прагнення студентів, тим ефективнішим є навчально-виховний процес;

- чим повніше впливає навчально-виховний процес на всі сфери (вербальної, сенсорної та ін.) особистості студента, тим швидше відбувається його розвиток і виховання.

Ці фундаментальні закономірності, що різнобічно ілюструють взаємозалежність процесів, є ядром педагогіки вищої школи.

Вони слугують виявленню і закріпленню принципів.

Принципи – це система вимог і положень педагогіки, дотримання яких забезпечує продуктивність навчально-виховного процесу.

До основних принципів належать:

1. Гуманізація виховання – пріоритет завдань самореалізації особистості студента, створення умов для вияву обдарованості і талантів, формування гуманної особистості, широї, людяної, доброзичливої.

2. Науковий, світський характер навчання.

3. Єдність національного і загальнолюдського – формування національної свідомості, любові до рідної землі і свого народу; володіння українською мовою, використання усіх її багатств і засобів у мовній практиці; прищеплення шанобливого ставлення до культури, спадщини, традицій і звичаїв народів, що населяють Україну; оволодіння надбанням світової культури.

4. Демократизація виховання – розвиток різноманітних форм співробітництва, встановлення довіри між викладачем і студентом, взаємоповага, розуміння запитів та інтересів студентів.

5. Пріоритет розумової і моральної спрямованості змісту навчання і виховання.

6. Поєднання активності, самодіяльності і творчої ініціативи студентів з вимогливим керівництвом викладача.

7. Урахування індивідуальних, вікових особливостей студентів у навчально-виховному процесі.

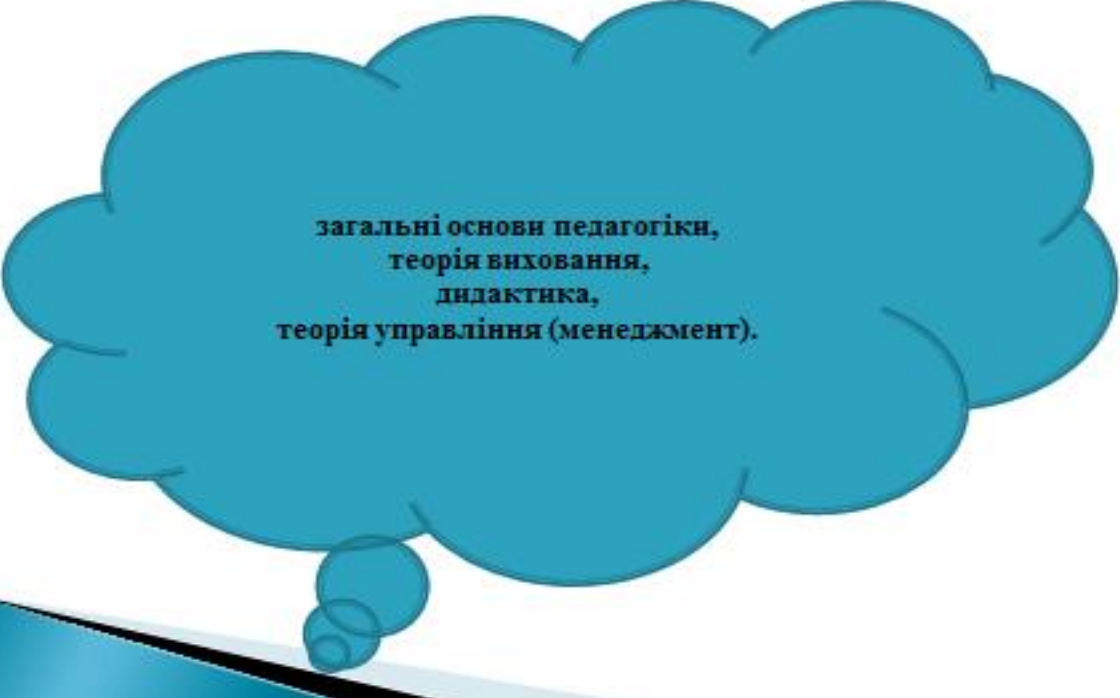
Процесуальні категорії:

виховання навчання, освіта,
розвиток, формування
особистості; навчально-виховний
процес;
навчальний
і виховний процес – загалом не
відрізняються від тлумачення їх у
загальній педагогіці.

Суттєві категорії:

мета, завдання і зміст виховання;
професіограма спеціаліста (вчителя),
діяльність (викладача і студента);
диференційований та індивідуальний
підходи; прогнозування наслідків
педагогічного впливу, планування
навчальної роботи; форми і методи й
засоби виховання і навчання; педагогічні
технології навчання і виховання,
управління навчально-виховним
процесом; самостійна робота
студентів, науково-дослідна діяльність
студентів; гуманізація і гуманітаризація
вищого навчального закладу.

Педагогіка вищої школи має таку структуру:

загальні основи педагогіки,
теорія виховання,
дидактика,
теорія управління (менеджмент).

Вища школа виконує такі функції:
виховну, освітню, загальнокультурну, науково-дослідну, інтернаціональну.

Вища школа бере активну участь у розв'язанні всіх задач державотворення;

- ★ у створенні матеріального добробуту, вдосконаленні суспільних відносин, вихованні громадянина-патріота України;
- ★ у підвищенні культурного рівня населення України, формуванні інтелектуального потенціалу країни;
- ★ забезпеченні підвищення кваліфікації викладачів, підготовці наукових кадрів для участі в НТР;
- ★ сприянні демократизації суспільства та укріпленні миру;
- ★ у розвитку міжнародного співробітництва.

Структура вищого закладу освіти визначається відповідно до *Положення про державний вищий заклад освіти та його Статуту*.

Основними структурними підрозділами вищого закладу освіти третього і четвертого рівнів акредитації є: *інститути, факультети, кафедри, курси тощо.*

Для вирішення основних питань діяльності вищого закладу освіти відповідно до його Статуту створюються **робочі та дорадчі органи**.

□ **робочі органи** – ректорат, деканати (для вищих закладів освіти третього і четвертого рівнів акредитації), адміністративна рада (для вищих закладів освіти першого і другого рівнів акредитації), приймальна комісія;

□ **дорадчі органи** – вчена рада (вищих закладів освіти третього і четвертого рівнів акредитації), педагогічна рада (для вищих закладів освіти першого і другого рівнів акредитації), бюджетно-фінансова комісія тощо.

У своїй діяльності вищі навчальні заклади керуються принципами: кожному, хто має середню освіту, гарантовані рівні умови; гуманізм, демократизм; пріоритетність загальнолюдських цінностей; органічний зв'язок навчання і науково-практичної діяльності з історією, культурою України; науковий, світський характер освіти; відповідність світовим стандартам.

Статут вищого навчального закладу складається із розділів:

- I. Загальні положення.
- II. Структура і управління університету.
- III. Співробітники університету
- IV. Студенти і аспіранти.
- V. Права університету.
- VI. Бібліотека університету.
- VII. Фінансово-господарська діяльність університету.
- VIII. Міжнародне співробітництво.

Відповідно до освітньо-кваліфікаційних рівнів підготовки студентів, способів реалізації освітньо-професійних програм та соціальних функцій у системі освіти України діють вищі заклади освіти таких рівнів акредитації:

- вищі заклади освіти першого рівня акредитації (технікум, училище та інші зрівнені з ними за результатами акредитації вищі заклади освіти), які готують фахівців: на основі повної загальної середньої освіти - з присвоєнням кваліфікації молодшого спеціаліста; на основі базової загальної середньої освіти – з присвоєнням кваліфікації молодшого спеціаліста та з одночасним отриманням повної загальної середньої освіти;
- вищі заклади освіти другого рівня акредитації (коледжі та інші зрівнені з ними за результатами акредитації вищі заклади освіти), які готують фахівців на основі повної загальної середньої освіти з присвоєнням кваліфікації молодшого спеціаліста, бакалавра;
- вищі заклади освіти третього і четвертого рівнів акредитації (університети, академії, інститути, консерваторії та інші зрівнені з ними за результатами акредитації вищі заклади освіти), які готують фахівців: на основі повної загальної середньої освіти - з присвоєнням кваліфікації бакалавра, спеціаліста, магістра; на основі вищої освіти - з присудженням наукових ступенів кандидата та доктора наук у встановленому порядку.

Статут вищого навчального закладу:

- I. Загальні положення.
- II. Структура і управління університету.
- III. Співробітники університету
- IV. Студенти і аспіранти.
- V. Права університету.
- VI. Бібліотека університету.
- VII. Фінансово-господарська діяльність університету.
- VIII. Міжнародне співробітництво.

Основні завдання та принципи створення зони Європейської вищої освіти – це: уведення двоциклового навчання; запровадження кре-дитної системи; формування системи контролю якості освіти; розширення мобільності студентів і викладачів; забезпечення працевлаштування випускників; забезпечення привабливості європейської системи освіти.

Основні принципи реформ полягають у наступному:

- По-перше**, підготовка висококваліфікованого фахівця здійсню-ється як наскрізна, послідовна, цілісна система: учень → студент → фахівець (бакалавр, магістр).
- По-друге**, реалізація стандартів освіти сучасності в їх змістовному і організаційному вираженні здійснюється на позиціях: самостійності і творчої активності того, хто навчає і того, хто навчається протягом усього життя.

Статут вищого навчального закладу:

- I. Загальні положення.
- II. Структура і управління університету.
- III. Співробітники університету
- IV. Студенти і аспіранти.
- V. Права університету.
- VI. Бібліотека університету.
- VII. Фінансово-господарська діяльність університету.
- VIII. Міжнародне співробітництво.

Основні завдання та принципи створення зони Європейської вищої освіти – це: уведення двоциклового навчання; запровадження кре-дитної системи; формування системи контролю якості освіти; розширення мобільності студентів і викладачів; забезпечення працевлаштування випускників; забезпечення привабливості європейської системи освіти.

Основні принципи реформ полягають у наступному:

- **По-перше**, підготовка висококваліфікованого фахівця здійснюється як наскрізна, послідовна, цілісна система: учень → студент → фахівець (бакалавр, магістр).
- **По-друге**, реалізація стандартів освіти сучасності в їх змістовному і організаційному вираженні здійснюється на позиціях: самостійності і творчої активності того, хто навчає і того, хто навчається протягом усього життя.

Основним змістом діяльності вищого навчального закладу повинно стати формування інноваційного освітньо-виховного середовища, що передбачає: зміну організації і змісту освіти з метою інтеграції у світовий освітній простір; оптимізацію кадрового забезпечення; комплексне вдосконалення професійної майстерності педагогів через опанування інноваційними і дослідно-експериментальними видами діяльності.

Навчальний процес в сучасному університеті повинен бути спрямованим на реалізацію змісту вищої освіти на підставі державних стандартів і кваліфікаційних вимог до фахівців та з урахуванням інваріантів, що дають можливість продовжити освіту у будь-якому закордонному ВНЗ, або отримати відповідну кваліфікацію за кордоном на основі певного закінченого циклу освіти. Тому він має здійснюватися з урахуванням можливостей сучасних інформаційних технологій навчання та орієнтуватися на формування освіченої, гармонійно розвинутої особистості, здатної до постійного оновлення наукових знань, професійної мобільності та швидкої адаптації до змін у соціально-культурній сфері, системі управління та організації праці в умовах ринкової економіки.

Створення теорії педагогіки вищої школи – це об'єктивний процес наукового пізнання, розвиток якого визначається рівнем формалізації педагогічних знань та їх теоретичним обґрунтуванням. Разом з тим пізнання психолого-педагогічних закономірностей процесу навчання і виховання у вищій школі залежить від того, як і на якому методологічному, теоретичному, методичному і практичному рівнях будуються педагогічні дослідження.

Лекція на тему: «Викладач вищого навчального закладу як організатор навчально-виховного процесу. Педагогічна культура викладача вищого навчального закладу»

Лектор: доц. Зарічна Т.П.

План

1. Специфіка діяльності педагога у вищому навчальному закладі.
2. Функції, права та обов'язки викладача ВНЗ .
3. Основні напрями діяльності викладача ВНЗ.
4. Психологічна структура педагогічної діяльності.
5. Педагогічний професіоналізм викладача ВНЗ.
6. Мовленнєва культура викладача ВНЗ.

Професія викладача вищого навчального закладу

Праця викладача вищого навчального закладу – це висококваліфікована розумова праця щодо підготовки і виховування кадрів спеціалістів вищої кваліфікації з усіх галузей народного господарства, інтелектуальної еліти суспільства, української інтелігенції.

Професійна діяльність викладача

Професійна діяльність викладача має свою специфіку, яка полягає, головним чином, у наступному:

У сукупності певних фізичних та інтелектуальних сил і здібностей, завдяки яким він успішно здійснює доцільну діяльність щодо виховання і навчання студента. Серед них найважливішими є організаторські здібності.

У своєрідності об'єкта педагогічної праці, який одночасно стає суб'єктом цієї діяльності. Активність студентів як суб'єктів педагогічної праці багато в чому визначається рівнем їх організаційних знань та вмінь.

У своєрідності засобів праці викладача, значна частина яких духовні.

У специфіці взаємозв'язку між трьома підсистемами (сукупність інтелектуальних і фізичних сил педагога, сукупність певних даних об'єктів праці і сукупність засобів та структури діяльності)

Функції викладача вищого навчального закладу

Викладач вищого навчального закладу виконує такі функції:

- Організаторську (керівник, провіднику лабіринті знань, умінь, навичок)
- Інформаційну (носії найновішої інформації)
- Трансформаційну (перетворення суспільно значущого змісту знань в акт індивідуального пізнання)
- Орієнтовно-регулятивну (структура знань педагога визначає структуру знань студента)
- Мобілізує (переведення об'єкта виховання у суб'єкт, самовиховання, саморуку, самоутвердження)

Визначальним і найбільшим за об'ємом компонентом праці викладача є навчально-педагогічна діяльність. За своїм змістом навчальна робота у вищому навчальному закладі – це частина цілеспрямованої трудової діяльності щодо підготовки спеціалістів вищої кваліфікації, що включає види конкретних робіт визначених структурою навчального плану спеціальності.

Види навчально-методичної діяльності в університеті

В університеті передбачаються такі види навчально-методичної діяльності:

Підготовка	Розробка	Переробка і підготовка до видання конспектів лекцій, збірників і методичних матеріалів, методичних матеріалів з курсових і дипломних робіт	Поточна робота стосовно підвищення педагогічної кваліфікації.
------------	----------	--	---

А також читання медичної і навчальної, науково-методичної літератури, вивчення передового досвіду з представленням звітності і рецензування конспектів лекцій, збірників задач і лабораторних практикумів; складання методичних розробок, завдань, екзаменаційних білетів, тематичних курсових робіт; розробка графіків самостійної роботи студентів; взаємовідвідування тощо.

Організаційно-методична робота викладача

Праця викладача вищого навчального закладу передбачає організаційно-методичну роботу, основними видами якої є робота у підготовчому відділенні, робота стосовно профорієнтації, організація педагогічних практик, робота у приймальній комісії, підготовка матеріалів на засідання кафедри, ради факультету, ради вузу, методичні роботи на допомогу колегам, робота по підготовці науково-методичних семінарів і т.д.

Виховна робота викладача

Органічною частиною викладацької діяльності є робота щодо виховання студентів. Вона вміщує перевірку конспектів, колоквіуми, співбесіди, роботу куратора, керівника клубів, виховну роботу в гуртожитках, проведення вечорів, екскурсій тощо. За всі види роботи викладач звітується на засіданні кафедри, ректораті.

Науково-дослідна робота викладача

Обов'язковим елементом у роботі викладача ВНЗ є науково-дослідна робота.

Наукова робота включає такі види:

виконання планових держбюджетних науково-дослідних робіт, колективних договорів;

написання і видання підручників, посібників, монографій, наукових статей і тез, доповідей на конференціях;

редагування підручників, їх рецензування, написання відзивів на дисертації;

робота в редколегіях наукових журналів;

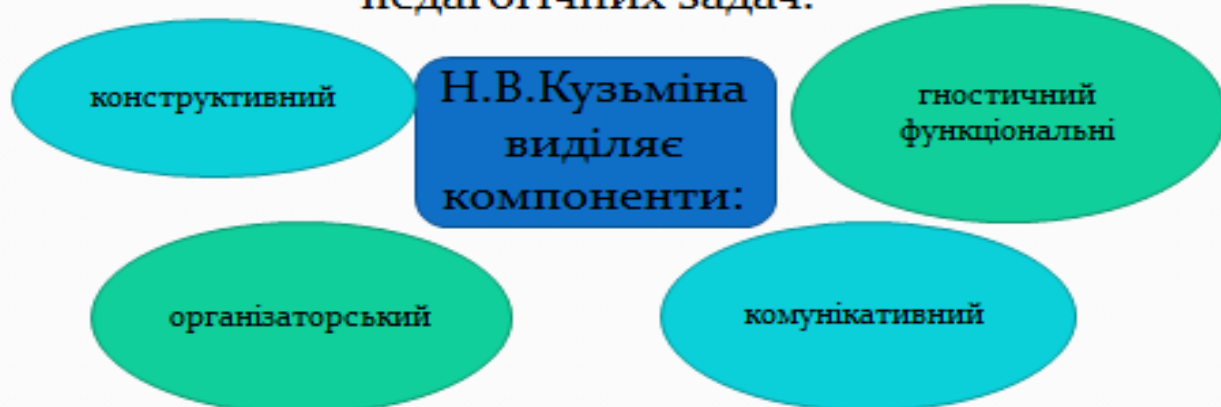
керівництво науково-дослідною роботою студентів;

участь у наукових радах тощо.

Творчість викладача полягає у доборі методів і розробці технологій реалізації мети і завдань, поставлених державою перед вищою школою:

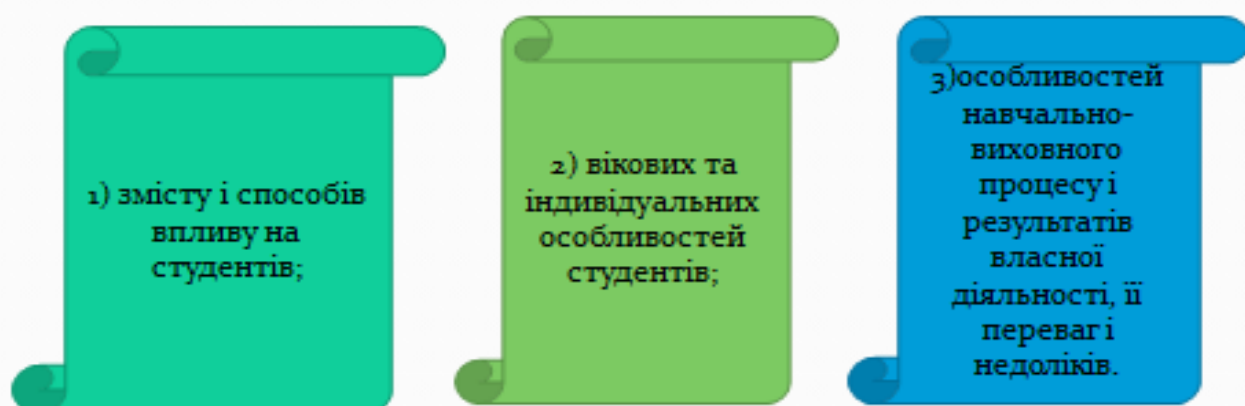
- забезпечення ефективності навчально-виховного процесу;
- озброєння майбутніх спеціалістів фундаментальними знаннями;
- привчання студентів до самостійного отримання максимальної інформації за короткий час і розвитку творчого мислення;
- озброєння уміннями наукового дослідження;
- виховання різнобічної, досвідченої і культурної людини.

Психологічна структура діяльності – це взаємозв'язок, система і послідовність дій педагога, спрямованих на досягнення поставлених цілей через розв'язання педагогічних задач.

Гностичний компонент є своєрідним стрижнем усіх вищеназваних компонентів.

Він включає в себе вивчення:

Конструктивний компонент включає в себе:

1) добір і композицію змісту інформації, яка стає надбанням студентів;

2) проектування діяльності студентів, в якій необхідна інформація може бути засвоєна;

3) проектування власної майбутньої діяльності і поведінки, якими вони мають бути в процесі взаємодії зі студентами.

Організаційний компонент вміщує організацію:

1) інформації в процесі її повідомлення студентам;

2) різних видів діяльності студентів таким чином, щоб результати відповідали цілям системи;

3) власної діяльності і поведінки в процесі безпосередньої взаємодії з студентами

Комунікативний компонент вміщує:

1) встановлення педагогічно доцільних стосунків з тими, на кого спрямований вплив (на основі визнання моральної, інтелектуальної і політичної зверхності в ролі керівника і організатора – “взаємини по горизонталі”);

2) установка правильних взаємин з тими, хто виступає в ролі керівників даної системи (дисциплінованість, принциповість, творчість – “взаємини по вертикалі”) і партнерів по діяльності;

3) співвіднесення своєї діяльності з державним завданням, що ставиться до керівника як громадянина своєї держави.

Структура професійної педагогічної діяльності.

В структурі професійної педагогічної діяльності можна **виділити три складових компонента**:

Педагогічна культура виявлення знань

Професіоналізм знань є основою, підґрунтям формування професіоналізму загалом. Важливими особливостями професіоналізму знань є:

- комплексність, тобто здатність викладача синтезувати інформацію з різних галузей науки у процесі викладання певного закону, тенденції;
- особистісна забарвленість, тобто знання, “пропущені” через власну позицію;
- формування знань одночасно на різних рівнях (теоретичному, методичному, технологічному).

Професійно-педагогічне спілкування

Професійно-педагогічне спілкування – це система прийомів органічної соціально-психологічної взаємодії педагога і вихованців, змістом якої є обмін інформацією, пізнання один одного, організація діяльності і стимулювання діяльності вихованців, організація і корекція взаємин у колективі вихованців, обмін ролями, співпереживання і створення умов для самоствердження особистості вихованця.

У професійному спілкуванні викладача можна виділити два взаємопов'язаних компоненти:

1. По-перше, це **загальні принципи** (основа) спілкування, що складаються самим характером суспільного ладу, наслідуванням цінностей минулого, в яких реалізується педагогічна діяльність педагога, єдина мета і задачі навчання і виховання.

2. По-друге, його **індивідуальні принципи** (основа) спілкування, громадянська позиція, стиль спілкування – сукупність конкретних прийомів і засобів, які викладач доцільно, залежно від конкретних умов і можливостей навчання і виховання реалізує у своїй діяльності на основі власних знань, професійного досвіду, здібностей і умінь.

Оптимальне педагогічне спілкування

Оптимальне педагогічне спілкування – це спілкування, яке створює найкращі умови для розвитку мотивації студента, творчого характеру діяльності, для формування його особистості, забезпечує сприятливий психологічний клімат, попереджує створення психологічних бар'єрів, дозволяє максимально використовувати у навчальному процесі особистісні та професійні якості викладача

Рівні спілкування, притаманні викладачеві

Серед викладачів можна виділити притаманні їм рівні спілкування:

Примітивний – в основу ставлення до студента покладено примітивні правила і реакції поведінки – амбіції, самовдоволення, злостіха. Викладач демонструє свою зверхність. Студент для викладача виступає засобом досягнення мети.

Маніпулятивний – взаємини зі студентом будуються на грі, суть якої полягає у бажанні будь-що виграти, використовуючи різні прийоми, лестощі. Студент при цьому є об'єктом маніпуляції. Він заляканий, інфантильний.

Стандартизований – домінує формальна структура спілкування. Спостерігається слабка орієнтація на особистість; викладач дотримується стандартів етикету, але така поведінка є поверховою і, не зачіпаючи особистісного рівня, реалізується на рівні масок. Студент, самостійний об'єкт, відчуває байдужість викладача поза "маскою", і фактично залишається об'єктом маніпуляції.

Діловий – орієнтуючись на справу, викладач бере до уваги особистісні характеристики студента лише в контексті ефективності діяльності. Викладач дотримується стандартів етикету, визнає за студентом право на самостійність. Студент для викладача є значущим залежно від внеску у спільну діяльність. В особистісному житті студент залишається самостійним.

Особистісний – спілкування базується на глибокій зацікавленості до студента, визнанні самостійності його особистості. Викладач поважає студентів, вся його діяльність спрямована на розвиток їхньої духовності, особистісне спілкування стає спілкуванням духовним. Студент довіряє викладачеві, викладач є авторитетом і найкращим посередником між ним і знаннями про навколишній світ, людей, себе.

Норма професійної поведінки – педагогічний такт

Педагогічний такт – це педагогічно грамотне спілкування в складних педагогічних ситуаціях, вміння знайти педагогічно доцільний і ефективний спосіб впливу; почуття міри, швидкість реакції, здатність швидко оцінювати ситуацію і знаходити оптимальне рішення; вміння керувати своїми почуттями, не втрачати самовладання, емоційна урівноваженість, у поєднанні з високою принциповістю та вимогливістю, з чуйним людським ставленням до студента; критичності і самокритичності в оцінці своєї праці та своїх вихованців, у нетерпимості до шаблону, формалізму, застою думки і справи, до бюрократизму і пихи; повазі в студентах особистості, розвитку їх людської гідності.

Функції мови у професійній діяльності

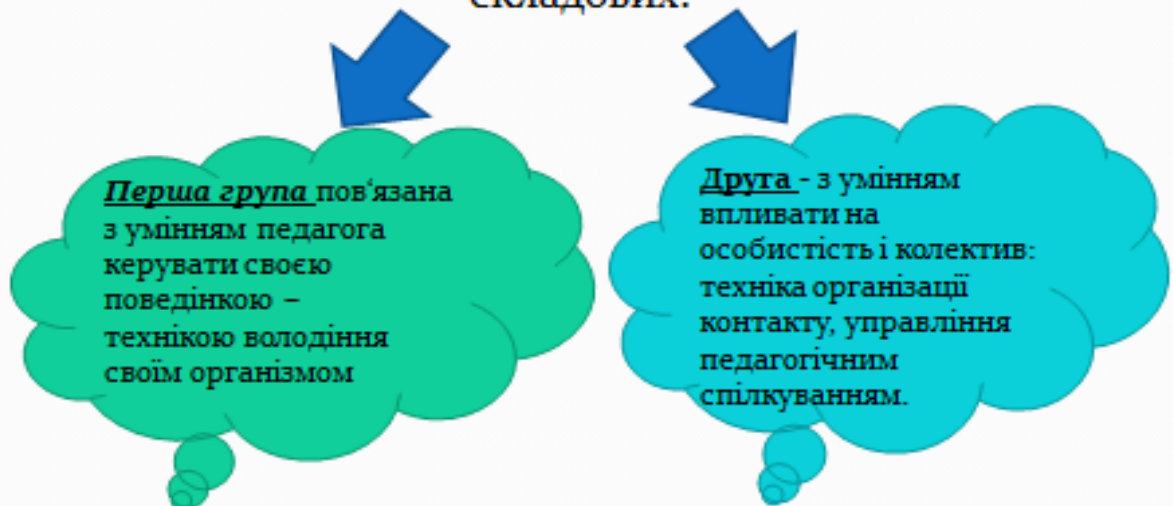
У професійній діяльності мова виконує наступні функції:

Забезпечення повноцінної презентації (передачі) знань, забезпечення ефективної навчальної діяльності;

Забезпечення продуктивних взаємин між викладачем і студентом.

Поняття «педагогічна техніка»

Поняття «педагогічна техніка» містить дві групи складових:

Професіоналізм самовдосконалення

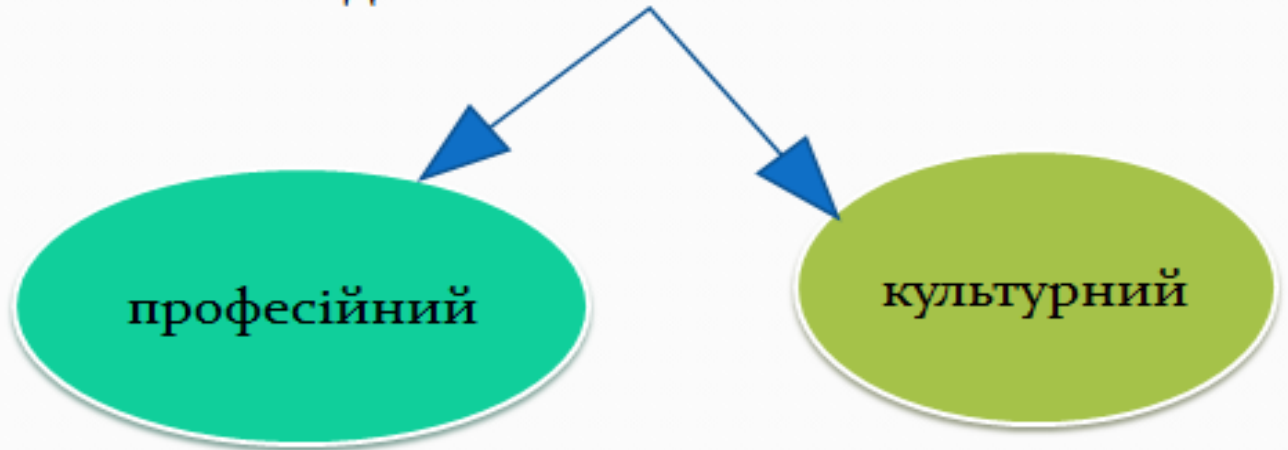
Щодо **професіоналізму самовдосконалення**, то слід згадати слова К.Д.Ушинського про “дитячість душі” як основу продуктивної діяльності. “Вічно нестаріюча дитячість душі, – пише він, – є глибинною основою дійсного самовиховання людини”.

Цей компонент професіоналізму передбачає:

по-перше, професійне самовдосконалення через самоосвіту (самостійне оволодіння найновішими досягненнями психолого-педагогічної науки, накопичення передового педагогічного досвіду, аналіз власної діяльності та діяльності колег і на цій основі реконструювання навчально-виховної інформації і організації власних пошуків);

по-друге, через самовиховання – особистісне самовдосконалення (перебудова особистісних якостей, установок, цінностей, моральних орієнтацій, потреб, інтересів, мотивів поведінки).

**У формуванні особистості педагога є
два головних аспекти**

Педагогічна культура діалектично пов'язана з усіма елементами особистісної культури: моральною, естетичною, розумовою, правовою, політичною, екологічною та ін., оскільки вона є інтегральним показником інших видів культур, їх складовою і в той же час включає їх у себе.

Лекція на тему:

«ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ»

Лектор: доц. Зарічна Т.П.

План

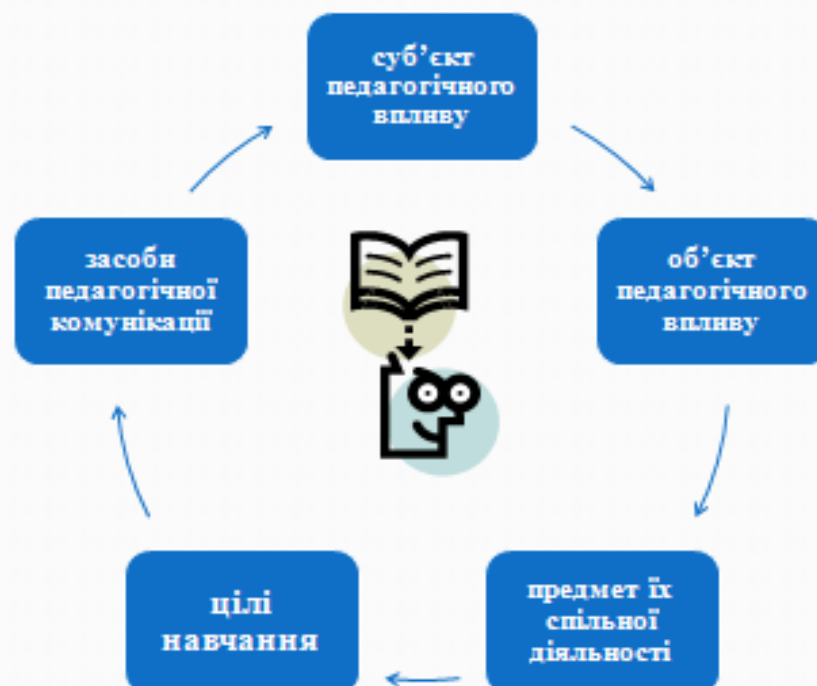

1. Специфіка діяльності педагога у вищому навчальному закладі
2. Завдання, права та обов'язки викладача педагогічного університету
3. Основні напрями діяльності викладача вищого навчального закладу
4. Психологічна структура педагогічної діяльності
5. Педагогічний професіоналізм викладача вищого навчального закладу

Професія викладача вищого навчального закладу - одна із найбільш творчих і складних професій, в яких поєднано науку і мистецтво. Ця професія споріднена з працею письменника (творчість у підготовці матеріалу), режисера і постановника (створення замислу і його реалізація), актора (в педагогічній діяльності інструментом є особистість викладача), педагога, психолога та науковця. Діяльність викладача вищої школи має високу соціальну значущість і займає одне з центральних місць у державотворенні, формуванні національної свідомості і духовної культури українського суспільства

Структурні складники і функціональні компоненти педагогічної діяльності

Аспекти праці викладача

Навчальний процес у вищій школі

Складові педагогічної діяльності

Теоретична

Пов'язана з розкриттям нових закономірностей, сутностей науки

Практична

Спрямована на перетворення конкретних ситуацій, на розв'язання систем педагогічних задач

Викладач вищого навчального закладу

Види діяльності викладача

- **Читання лекцій**
- **Проведення лабораторних, практичних, семінарських, розрахунково-графічних робіт**
- **Проведення консультацій**
- **Прийом заліків і екзаменів**
- **Рецензування і прийом захисту курсових робіт**
- **Керівництво практикою**
- **Керівництво навчально-дослідною роботою**
- **Керівництво дипломними роботами**

Робочий час викладача

Підготовка до
навчально-
методичної
роботи

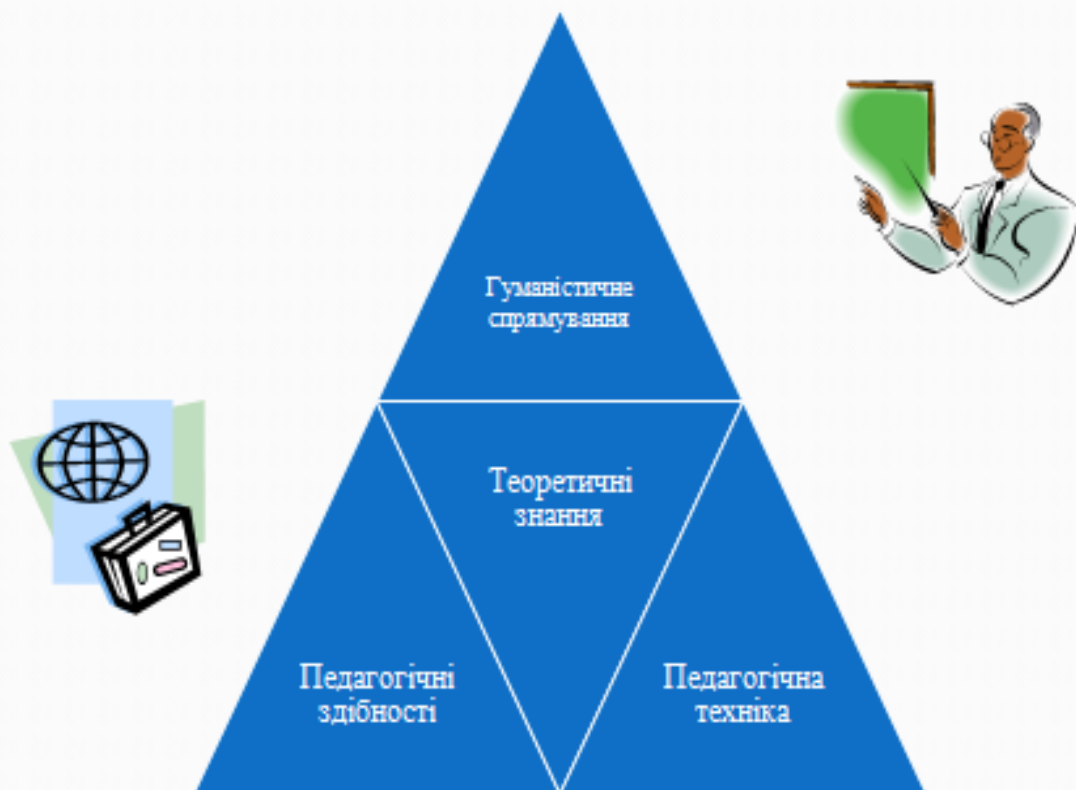

Проведення
навчально-
методичної
роботи

Інтеграція як основна функція організаторської діяльності

Педагогічна майстерність

Професіоналізм – це інтегрована якість, результат інтенсивної, довготривалої педагогічної діяльності, яка передбачає високий рівень продуктивності праці

Професіоналізм

майстерність

певний рівень
майстерності

самоосвіта

самовиховання

Професіоналізм спілкування – це готовність і вміння використовувати системні знання у взаємодії зі студентами. Викладач повинен розуміти, що ефективність спільної діяльності педагога і студента залежить від взаєморозуміння між ними. Взаєморозуміння передбачає єдність вихідних цілей учасників спільної діяльності

Набуття викладачем особистісного рівня спілкування є необхідною умовою високої культури взаємодії педагога і студента. Такий рівень потребує від викладача великої самовіддачі. Він притаманний лише тим педагогам, для яких їх професія є покликанням

Обов'язковою нормою професійної поведінки викладача є дотримання педагогічної етики, прагнення формувати людські стосунки зі студентами і між ними. В основі моральної норми професійної поведінки викладача має бути повага до особистості студента і максимальна вимогливість до нього. Професіоналізм спілкування передбачає його позитивну позицію стосовно студента

Мажор викладача

Лекція на тему: “Студент, як об’єкт-суб’єкт педагогічної діяльності”

Лектор: доц. Зарічна Т.П.

План

1. Студентство як соціальна група.
2. Права і обов’язки студентів педагогічного університету.
3. Психологічні особливості старшого юнацького віку.
4. Типологія студентів.
5. Адаптація студентства у вищому навчальному закладі.

За визначенням А.С. Власенко,

«студентство» – це особлива соціальна група, що формується з різних соціальних утворень суспільства і характеризується особливими умовами життя, праці, побуту, особливою суспільною поведінкою і психологією, для якої набуття знань і підготовка себе для майбутньої роботи у суспільному виробництві, науці і культурі є головним і здебільшого єдиним заняттям”.

Психолог Самарін Ю.А. виділяє суперечності, притаманні студентському віку:

- між розвитком інтелектуальних і фізичних сил студента і жорстким лімітом часу та економічних можливостей для задоволення збільшених потреб (соціально – психологічна);
- між прагненням до самостійності у доборі знань і досить жорсткими формами і методами підготовки спеціаліста певного профілю (дидактична);
- між великою кількістю інформації, що надходить різними каналами, розширює знання студентів, і відсутністю часу, а іноді бажання розумової переробки, що призводить до поверховості у знаннях і мисленні і вимагає спеціальної роботи викладачів щодо поглиблення знань і вмінь студентів загалом (психолого-педагогічна).

Об'єктом діяльності студента є наукова, теоретична і практична інформація, якою він має оволодіти.

Продуктами його діяльності є відповіді:

У соціальній позиції студента останнім часом сталися суттєві зміни: він став критичним, активним, прагне раціонально використовувати навчальний час, зусилля, матеріальні ресурси.

На думку Б.Г. Анан'єва, який зробив великий внесок у вивчення студентства, *“перетворення мотивації, всієї системи ціннісних орієнтацій, з одного боку, інтенсивне формування спеціальних здібностей у зв'язку з професіоналізацією, з іншого – виділяють цей вік як центральний період формування характеру та інтелекту”*.

СТУДЕНТСЬКИЙ ВІК -

- ★ це період найбільш інтенсивного дозрівання особистості; Саме на нього припадає досягнення стабільності більшості психічних функцій;
- ★ це вік переоцінки цінностей і мотивації поведінки, посилення свідомих мотивів поведінки; проте спеціалісти в галузі вікової психології і фізіології відзначають, що здатність до свідомої саморегуляції своєї поведінки розвинена у студентів не повною мірою (невмотивований ризик, невміння передбачити наслідки своїх вчинків, в основі яких можуть бути не завжди гідні мотиви);
- ★ водночас – це вік безкорисливих жертв і самовіддачі;
- ★ це центральний період формування якостей характеру та інтелекту; саме на нього припадає досягнення стабільності та піку більшості психічних функцій (пік розвитку уваги 22, 24 роки, в подальшому в 27, 29 років – спад; пік розвитку пам'яті 23, 24, 29 років; пік розвитку мислення від 20 – 22 до 25 років).

Проблему соціальної зрілості особистості вивчають різні науки.

До них належать :

- педагогіка,
- психологія,
- соціологія,
- акмеологія.

Студентський соціум слід розглядати, з одного боку, **як цілісну систему** зі своєю структурою, зв'язками, а з іншого – **як частину** більш широкого соціального середовища, соціальної спільноти – макросередовища суспільства.

Переважна більшість авторів вважає, що в структурі особистості необхідно виділяти *чотири групи* властивостей, тобто стійких особливостей, що виявляються у різних видах діяльності.

Отже, це такі чотири групи властивостей:

- ➔ спрямованість особистості, до якої входять її потреби, мотиви, цілі, переконання, ідеали;
- ➔ темперамент – психічна властивість особистості, яка визначає динаміку її виявів у різних видах діяльності;
- ➔ здібності, тобто психічні властивості особистості, що являють собою потенційні й реальні можливості людини у виконанні тієї чи іншої діяльності;
- ➔ характер – сукупність основних, стрижневих властивостей особистості, що визначають стиль її поведінки у суспільстві.

Тип спрямованості особистості –

це той провідний напрям, у якому людина себе стверджує, розвиває свої здібності. Якщо в основу виділення типів спрямованості особистості покласти суспільну цінність потреб, прагнень, то можна виділити три основних типи спрямованості:

тип будівничого
(сюди належать студенти, що утверджують себе справами, для інших людей, і це приносить їм задоволення);

тип споживача
(провідні мотиви їх активності пов'язані з споживанням; самоствердження у споживанні духовних і матеріальних цінностей);

тип руйнівника;
джерелом задоволення є саме по собі руйнування того, що створюється іншими.

Б.Г. Анан'єв розробив типологію сучасного студентства, в основу якого були покладені такі критерії: ставлення до навчання, наукова і громадська активність, загальна культура і почуття колективізму.

Тип 1. Студент, що відмінно навчається з профільюючих, загально-теоретичних, суспільних дисциплін. Займається науково – дослідницькою роботою. Має високу культуру. Бере активну участь в громадській роботі. З колективом пов'язаний різнобічними інтересами. Це - ідеал сучасного студента.

Тип 2. Студент добре навчається. Вважає отримання спеціальності єдиною метою навчання у вищому навчальному закладі. Суспільними дисциплінами цікавиться у межах програми. Пов'язаний з колективом навчальними і професійними інтересами. Бере участь у громадській роботі. Оцінюється викладачами та колегами як хороший студент.

Тип 3. Студент, що відмінно встигає у навчанні, розглядає науку як основну сферу інтересів і діяльності. Виявляє інтерес до суспільних наук як засобу пояснення дійсності і своєї поведінки. Має високу загальну культуру. Активний у громадській діяльності, з колективом пов'язаний широкими науковими інтересами. Студент цього типу – майбутній учений. Серед цих студентів є такі, хто займається тільки наукою, всі ж інші заняття вважає марною тратою часу. Саме про них говорять - "раціоналіст XXI століття".

Тип 4. Студент, що встигає у навчанні, активно цікавиться суспільними науками понад програми, науково-дослідницькою роботою, як правило, не займається. Загальна культура обмежена професійними інтересами. Виключно активний у громадській роботі і в житті колективу, інтереси якого розглядає як власні. Це активний громадський діяч. Його поважають за чесність, принциповість, єдність слова і справи. Він завжди в гушавині життя. Вчиться на "4" і "5".

Тип 5. Студент, що встигає у навчанні з усіх дисциплін. Науково-дослідницькою роботою не займається. Розглядає спеціальність і культуру як основну сферу своїх інтересів і діяльності. В суспільному, громадському житті не бере активної участі. З колективом його пов'язують культурні та розважальні інтереси. В студентському колективі він - визнаний ерудит, знавець сучасного мистецтва, за його порадою інші студенти читають ті чи інші книжки. Іноді це заважає навчанню, але такий студент добре навчається і сумлінно ставиться до майбутньої професії.

Тип 6. Студент погано навчається, має низьку успішність. Науково-дослідницькою роботою не займається. Пасивний стосовно участі в громадській діяльності. Відпочинок і розваги розглядає як головну сферу своєї діяльності. З колективом пов'язаний головним чином інтересами відпочинку. Це посередній студент, який вважає себе "оригіналом", іноді морально нестійкий. До вищого навчального закладу він вступив тому, що це "модно", "всі йдуть". Свою професію не любить і цінує її лише як джерело існування. Навчається з мінімальним зусиллям; де є можливість, використовує шпаргалку.

Критерієм відповідальності найчастіше вважають: повноту виконання завдань, термін їх здачі, зацікавленість роботою.

Виходячи з цих критеріїв, студенти поділяються на дійсно відповідальних, виконавців і безвідповідальних.

Дійсно відповідальних характеризує творчий підхід до виконання роботи. Завдання вони виконують вчасно, у великих обсягах, мають бажання проводити наукову роботу.

Виконавці виконують "від і до" усі вимоги, їх ставлення до роботи – формальне, немає бажання працювати, завдання дуже часто виконуються в останній момент.

Безвідповідальні виконують завдання епізодично.

високий рівень –

творчий тип
мислення;

середній –
репродуктивне
мислення;

достатній рівень –
репродуктивно-творче
мислення;

низький –
інтуїтивне
мислення.

**Г.О. Нагорна поділяє студентів педвузів
залежно від типу мислення на чотири групи.**

Студенти з високим рівнем професійного мислення виділяють істотні ознаки педагогічних фактів, явищ, ситуацій, аргументують їх, можуть прогнозувати результат, приймати власне рішення.

Студенти з достатнім рівнем професійного мислення виділяють істотні ознаки педагогічних фактів, явищ, обставин, ситуацій, встановлюють лише ними причинно-наслідкові зв'язки і залежності, але недостатньо аргументують свої рішення, прогнозують можливі результати взаємодії з учнями, колегами.

Студенти з середнім рівнем розвитку професійного мислення виділяють суттєві, істотні ознаки педагогічних явищ, фактів, обставин, ситуацій, але не завжди можуть прогнозувати, не виходять за межі відомих правил, вважають за краще діяти за зразком.

Низький рівень професійного мислення характеризує студентів, яким важко визначити істотні ознаки педагогічних фактів, ситуацій, обставин, їх діяльність підпорядкована інтуїції.

Індивідуальність -

– це своєрідність психіки особистості індивіда, її неповторність. Вона проявляється в рисах темпераменту і характеру, в емоційній і вольовій сферах, в інтересах, потребах і здібностях людини.

Соціально-педагогічна адаптація -

це засвоєння молодого людиною норм студентського життя, включення в систему міжособових стосунків групи.

На основі досліджень процесу адаптації першокурсників можна виділити такі труднощі:

- ◆ негативні переживання, пов'язані з виходом учорашніх учнів з шкільних колективів з їх моральною допомогою і моральною підтримкою;
- ◆ невизначеність мотивації вибору професії;
- ◆ недостатня психологічна підготовка до неї;
- ◆ невміння здійснювати психологічну саморегуляцію поведінки і діяльності; відсутність повсякденного контролю педагогів;
- ◆ пошук оптимального режиму праці і відпочинку в нових умовах;
- ◆ налагодження побуту і самообслуговування, особливо при переході з домашніх умов до умов гуртожитку;
- ◆ відсутність навичок самостійної роботи;
- ◆ невміння конспектувати, працювати з першоджерелами, словниками, каталогами, довідниками, показниками.

**Дякую за
увагу!**

Лекція на тему:
«Організація навчального
процесу у ВНЗ»

Лектор: доц.Зарічна Т.П.

План

- 1.Закономірності та принципи процесу навчання у вищому навчальному закладі
- 2.Зміст освіти як дидактики вищої школи
- 3.Методи та форми організації навчального процесу у вищій школі
- 4.Система психолого-педагогічної підготовки вчителя у педагогічному університеті

Державні документи, які визначають зміст освіти

- Навчальні плани
- Навчальні програми
- Підручники

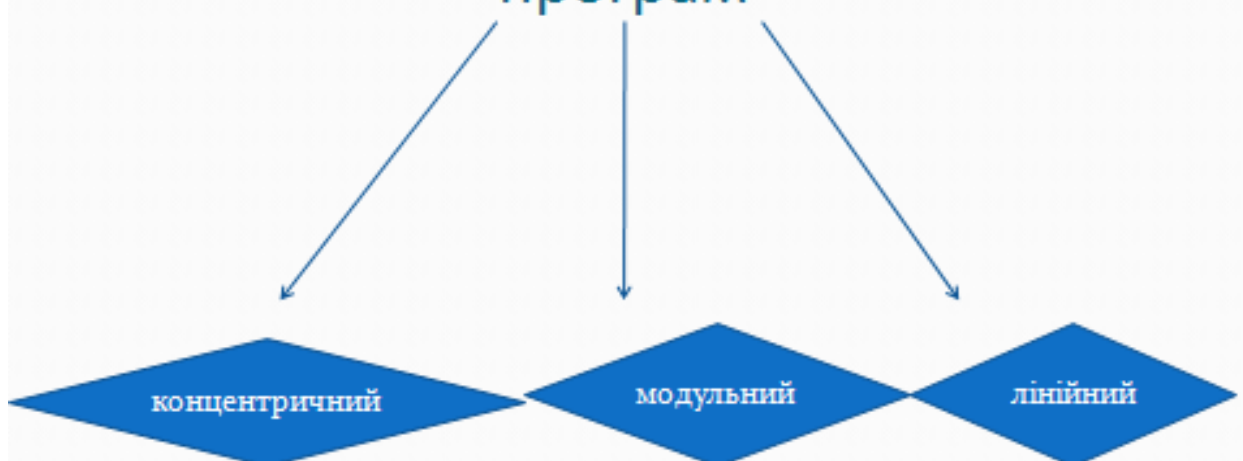
Навчальний план

Це державний нормативний документ, який визначає навчальне навантаження студентів, його розподіл за семестрами, відділеннями, спеціальностями, тобто встановлює перелік навчальних предметів, кількість годин, відведених на кожний предмет, кінець і початок навчального року

Навчальна програма

Це державний документ, в якому розкривається зміст освіти з кожного предмету і визначається система наукових знань, світоглядних і морально-етичних ідей, практичних умінь і навичок, якими необхідно володіти студентам

Способи побудови навчальних програм

Навчальний предмет

Це педагогічно адаптований зміст основ будь-якої галузі діяльності. У вищій школі являє собою логічно організовану систему теорій з рекомендаціями шляхів їх застосування на практиці

Навчальний посібник

Це книга, зміст якої повністю відповідає навчальній програмі або ж розглядає окремі теми навчального предмета; або ж містить емпіричний матеріал, що слугує закріпленню основного теоретичного матеріал

Навчальні посібники

збірники вправ

збірники задач

словники

Монографія

Це книга, в якій
відображено одноосібну
або колективну наукову
працю з однієї з проблем

Провідною формою навчання у вищому навчальному закладі є **лекція**. **Лекція** визначає шляхи здійснення усіх видів і форм навчання у вищому навчальному закладі. Вона закладає основи розуміння і ставлення до предмету. **Лекція** – це стрункий систематичний і системний виклад певної наукової проблеми або її частки

Основні вимоги до лекції

- бути на сучасному рівні розвитку науки
- мати закінчений характер
- бути внутрішньо переконливою
- викликати інтерес у студентів до науки
- містити добре продумані ілюстративні приклади
- спрямовувати студентів на самос
- бути доступною і зрозумілою

В лекції мають бути враховані

- перспективність науки
- емоційне навантаження
- кульмінаційні моменти
- експеримент
- наочність
- використання дошки
- кіно-, відео-, діафільми
- особливості аудиторії

Лектор

розробляє план

розраховує час

виділяє головне

Фази лекції

початок сприймання - 4-5 хвилин,
оптимальна активність сприйняття -
20-30 хвилин, фаза зусиль - 10-15
хвилин, фаза стомлення

Лекція-бесіда

Це найбільш проста форма активного залучення слухачів до навчального процесу. Бесіда як метод навчання відома з часів Сократа; вона передбачає безпосередній контакт викладача з аудиторією. Її перевага полягає у тому, що вона дозволяє прикути увагу слухачів до найбільш важливих питань з теми, визначити зміст і темп викладу навчального матеріалу з урахуванням особливостей аудиторії. Участь слухачів в лекції можна забезпечити різними прийомами

Лекція-дискусія

На відміну від попереднього прийому, у цій ситуації викладач не тільки використовує відповіді слухачів на його питання, а й організовує вільний обмін думками в інтерв'ях між логічними розділами. Це поживляє навчальний процес, активізує пізнавальну діяльність аудиторії, дозволяє викладачеві керувати колективною думкою, використовуючи її з метою переконання, долаючи негативні установки і помилкові думки деяких студентів.

Лекція з розбором конкретних ситуацій

Один із способів активізації навчально-пізнавальної діяльності слухачів. За формою така лекція є дискусією, однак для обговорення викладач ставить не питання, а наводить конкретну ситуацію. Ця ситуація представляється усно або у фрагменті діафільму, відеозапису і містить у собі достатню інформацію для оцінки явища і його обговорення. Викладач намагається розв'язати дискусію. Іноді обговорення мікроситуації використовується як своєрідний пролог до наступної частини лекції. Це необхідно для того, щоб зосередити увагу аудиторії на окремих проблемах, підготувати до творчого сприймання матеріалу

Лекція із застосуванням техніки зворотного зв'язку

- Прикладом такої лекції може бути програмоване навчання, де лектор має можливість отримати інформацію про реакцію аудиторії на поставлене питання за допомогою технічних засобів. Можна також рекомендувати такий прийом, як постановка питань на початку лекції чи після кожного її розділу. Якщо відповідь є правильною, викладач продовжує виклад, якщо ж ні - ставить питання і підводить підсумки

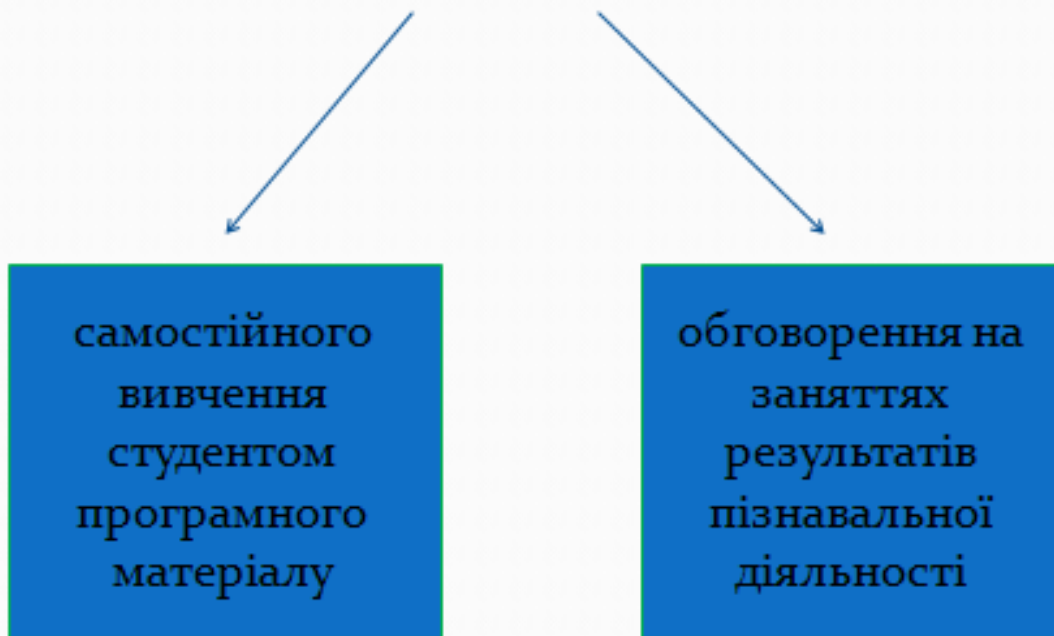
Лекція-консультація

Лекція проводиться з практичних тем або з тем з практичною спрямованістю. Лектор викладає основні моменти, а потім студенти задають питання. На це можна виділити 50% часу. В кінці лекції викладач підводить підсумки (наприклад, лекція про передовий досвід)

Семінарські заняття

Забезпечують розвиток творчого професійного мислення, пізнавальної мотивації і професійного використання знань у навчальних умовах. Професійне використання знань - це вільне володіння мовою педагогічної науки, тобто точне оперування термінами, поняттями, визначеннями

Семінари складаються з двох взаємопов'язаних ланок

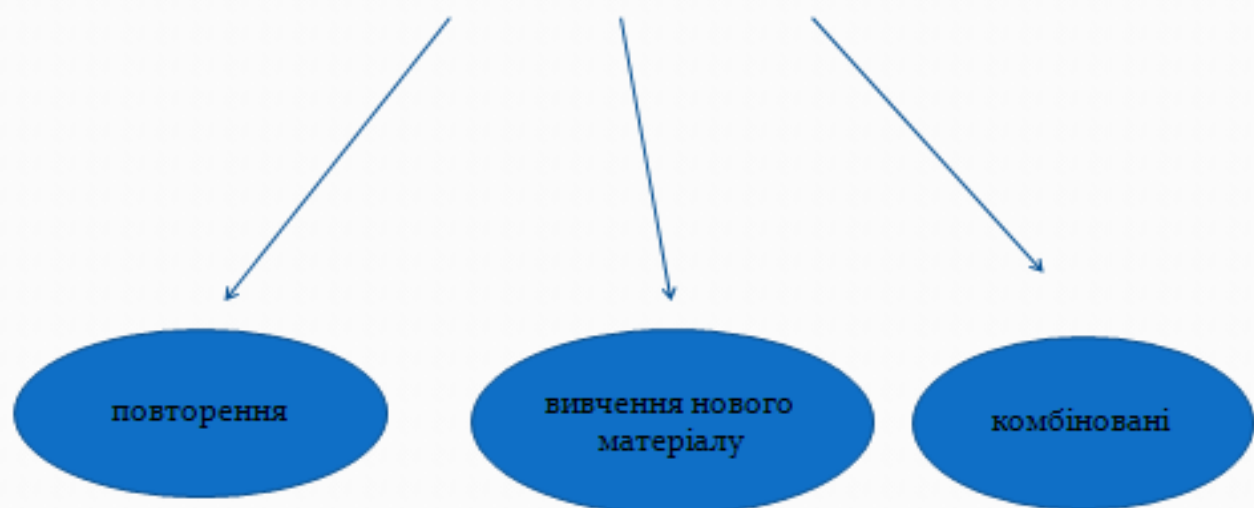

Семінарські заняття

Залежно від складності, об'єму

Залежно від мети семінари

За формою проведення

- семінар-бесіда
- семінар-обговорення (реферативний)
- коментоване читання
- диспут
- розв'язування задач
- комбінований
- міжпредметний семінар та його різновидність – семінар-конференція.

Лекція на тему:
**«Сучасні технології
в освіті»**

Лектор: доц. Зарічна Т.П.

ПЛАН

1. Сутність і взаємозв'язок понять освітні технології, педагогічні технології та навчальні технології
2. Класифікація педагогічних технологій
3. Технологія проблемного та групового навчання
4. Ігрові технології та їх характеристики.
5. Характеристика нових інформаційних технологій (комп'ютерних) та технології дистанційного навчання

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

Освітні технології відбивають загальну стратегію розвитку освіти, єдиного освітнього простору, їх призначення — прогнозування розвитку освіти, його конкретне проектування і планування, передбачення результатів, а також визначення відповідних освітнім цілям стандартів

Прикладами освітніх технологій можуть бути концепції освіти, освітні системи. На сучасному етапі — це гуманістична концепція освіти; система освіти в Україні

Навчальна технологія — поняття близьке, але не тотожне поняттю педагогічна технологія. Воно відбиває шлях освоєння конкретного навчального матеріалу (поняття) в межах відповідного навчального предмета, теми, питання. Потребує спеціальної організації навчального змісту, адекватних йому форм і методів навчання

Педагогічна технологія – це системний метод створення, застосування і визначення усього процесу викладання і засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів в їх взаємодії, що ставить своїм завданням оптимізацію форм навчання (ЮНЕСКО)

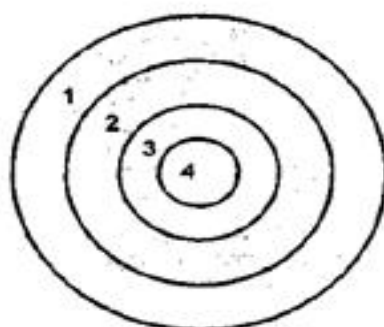

Аспекти педагогічної технології

- наукові (педагогічна технологія - складові педагогічної науки, що проектує педагогічні процеси у педагогічних системах)
- процесуально-описові (опис, алгоритм процесу, сукупність цілей, змісту методів і засобів, для досягнення гарантованих результатів, запланованої мети)
- процесуально-дійові (здійснення технологічного процесу, функціонування всіх особистісних, інструментальних і методологічних педагогічних засобів)

ЗМІСТОВИЙ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОНЯТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

- 1 — освітні технології
- 2 — педагогічні технології
- 3 — технології навчання (виховання, управління)
- 4 — педагогічна техніка

Проблемне навчання - така організація навчальних занять, котра передбачає створення під керівництвом викладача проблемних ситуацій і активну самотійну діяльність студентів по їх розв'язанню, результатом якої є творче оволодіння знаннями, навичками, вміннями та розвиток мислительних здібностей

Модульно-розвивальне навчання сприяє становленню особистості не тільки завдяки змісту, методам, формам організації, а й через свою сутнісну багатовимірність, логіку буття з огляду на специфічну форму психосоціального зростання індивідуальності

Навчальний модуль - це цільова, відкрита і відносно завершена сукупність взаємозалежних циклів навчальної, виховної та освітньої розвиваючої взаємодії викладача і студентів, що реалізує змістовий модуль через форму-модуль

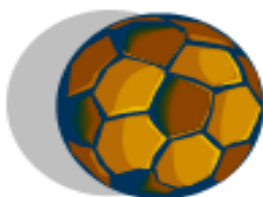
ПРИНЦИПИ МОДУЛЬНОСТІ

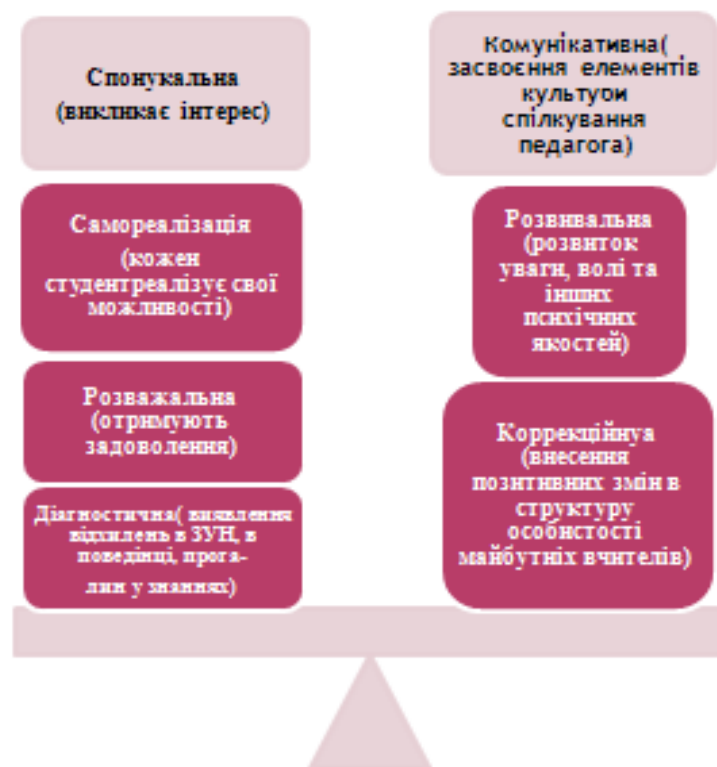
- наявність самостійної групи ідей (знань), якими оволодівають студенти (учні) за допомогою дидактично доцільних засобів, що відповідають природі цих ідей
- формування самостійної планової, цілісної одиниці навчальної діяльності, яка б сприяла досягненням студентом чітко визначених цілей
- оволодіння принципом модульності досягається через застосування різних форм і методів навчання, підпорядкованих загальній темі навчального курсу або актуальній науково-технічній, соціальній чи іншій проблемі
- принцип модульності - це складання автономних порцій, поділ навчального матеріалу на частини (кроки, порції, такти - на зразок розділу або теми) для груп студентів

Гра – це вид діяльності в умовах ситуацій, спрямованих на відтворення і засвоєння суспільного досвіду, в якому складається формується і удосконалюється самоуправління поведінкою

ФУНКЦІЇ ГРИ

Технічні інформаційні технології – це процеси підготовки і передачі інформації, засобом якої є комп’ютер та інші технічні засоби. Вони розвивають ідею програмованого навчання і відкривають дійсно нові, ще не досліджені варіанти навчання, пов’язані з унікальними можливостями сучасних комп’ютерів і телекомунікацій

Напрямок комп'ютерних технологій

Підготовка
особистості
інформаційного
суспільства

Формування умінь
працювати з
інформацією

Розвиток
комунікативних
здібностей

Формування
дослідницьких умінь
та умінь вибору
оптимальних рішень

Забезпечення
великим об'ємом
якісної інформації

Варіанти комп'ютерних технологій

• **I – технологія як «проникнення»**
(застосування комп'ютерного навчання
з окремих тем розділах)

• **II – як основна** (застосування при
вивченні базових тем)

• **III – як монотехнологія** (коли весь
процес навчання
діагностика, управління, моніторинг,
проводиться за допомогою комп'ютера)

Концептуальні положення комп'ютерних технологій

- навчання – спілкування з комп'ютером
- пристосування комп'ютера до індивідуальних особливостей студента (принцип адаптивності)
- діалоговий характер навчання
- керованість і корекція викладачем процесу навчання
- здійснення взаємодії студентів з комп'ютером за всіма типами: суб'єкт, об'єкт, суб'єкт-об'єкт, об'єкт-суб'єкт
- оптимальне поєднання індивідуальної і групової роботи
- створення психологічного комфорту при спілкуванні з комп'ютером
- необмежене навчання: змістового інтерпретація і додатки

ФУНКЦІЇ КОМП'ЮТЕРА

ФУНКЦІЯ КОМП'ЮТЕРА, ЯК РОБОЧОГО ІНСТРУМЕНТУ

ФУНКЦІЇ ВИКЛАДАЧА У КОМП'ЮТЕРНІЙ ТЕХНОЛОГІЇ

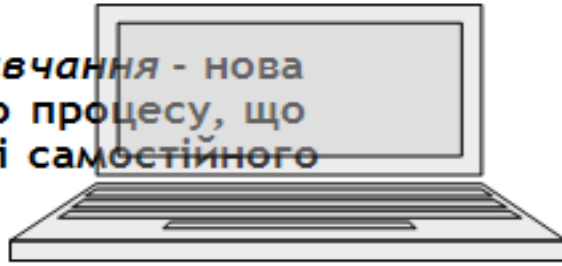

Дистанційна освіта - особлива, досконала форма, яка поєднує елементи очного, очно - заочного, заочного і вечірнього навчання на основі нових інформаційних технологій та систем мультимедіа

Дистанційна освіта - комплекс освітніх послуг, що надаються широким колам населення в країні і за рубежом за допомогою спеціалізованого інформаційного освітнього середовища, що базується на засобах обміну навчальною інформацією на відстані (супутникове телебачення, радіо, комп'ютерний зв'язок)

Дистанційне навчання - нова організація освітнього процесу, що базується на принципі самостійного навчання студента

Дистанційне навчання - сукупність інформаційних технологій, що забезпечують доставку студенту основного обсягу матеріалу; інтерактивну взаємодію студентів та викладачів в процесі навчання; надання студентам можливості самостійної роботи по засвоєнню матеріалу; а також оцінку їхніх знань та навиків в процесі навчання

ХАРАКТЕРНІ РИСИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

- ◎ *Гнучкість*
- ◎ *Модульність*
- ◎ *Економічна ефективність*
- ◎ *Координаційна роль викладача*
- ◎ *Використання спеціалізованих технологій і засобів навчання*

Забезпечення дистанційного навчання

